

Dak- en thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Telling van 6 november 2014

Context - Methodologie

Op 6 november 2014 's avonds organiseerde het Steunpunt Thuislozenzorg Brussel - la Strada een **derde telling van dak- en thuislozen en mensen in ontoereikende huisvesting** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Om de resultaten met elkaar te kunnen vergelijken, werd dezelfde methodiek gehanteerd als bij de vorige tellingen (2008, 2010).

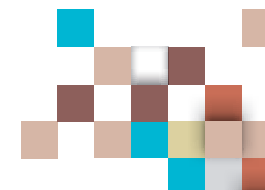
Op basis van de door FEANTSA (Europese Federatie van Organisaties die met thuislozen werken) uitgewerkte **ETHOS-typologie** (European Typology on Homelessness and Housing Exclusion), heeft de telling van la Strada in 2014 een momentopname kunnen maken voor 7 van de 13 operationele categorieën van deze typologie (details van deze typologie in bijlage). De categorieën dekken de verschillende soorten thuisloosheid: **daklozen, thuislozen, mensen in onstabiele huisvesting en mensen in ontoereikende huisvesting**.

De telling van 6 november 2014 werd uitgevoerd op het grondgebied van de **19 Brusselse gemeenten**, alsook op de luchthaven van Zaventem. In samenwerking met de hulpverleners uit de thuislozenzorg heeft la Strada, voorafgaand de geografische sectoren kunnen bepalen waar de avond zelf geteld werd. Daarnaast, werd ook de exacte bezettingsgraad becijferd binnen de opvang. Verspreid over de verschillende gemeenten hebben **meer dan 160 vrijwilligers** tussen 23 uur en middernacht aan deze nachtelijke telling deelgenomen.

De telling is een van de tools om een betere kennis over thuisloosheid te bekomen. De bedoeling ervan is een **kortstondige momentopname** te maken van de situatie, en met name van de minst gekende aspecten: op straat, de kraakpanden, enz. Dit beeld biedt een **globaal overzicht** van de verschillende vormen van gebrek aan - of slechte huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We herinneren eraan dat, omwille van verschillende redenen, **de voorgestelde cijfers de realiteit onderschatten** (moeilijke schatting van "de grijze zones" zoals kraakpanden, mensen die zich verbergen of die bij derden logeren, enz). Zowel in theorie als in praktijk gaat het over een doelgroep die moeilijk af te bakenen valt en waarbij de grenzen van statistische categorieën moeilijk vast te leggen zijn.

Deze derde telling blijft een belangrijke gebeurtenis voor de sector. Het heeft beroepskrachten, vrijwilligers, hulpvragers, van binnen en buiten de sector samengebracht rond eenzelfde activiteit op eenzelfde moment. Zowel voor de hulpverlening als voor het beleid was deze telling eveneens noodzakelijk om een fijnere kennis van deze kwetsbare doelgroep te bekomen en de evoluties te kunnen opvolgen.

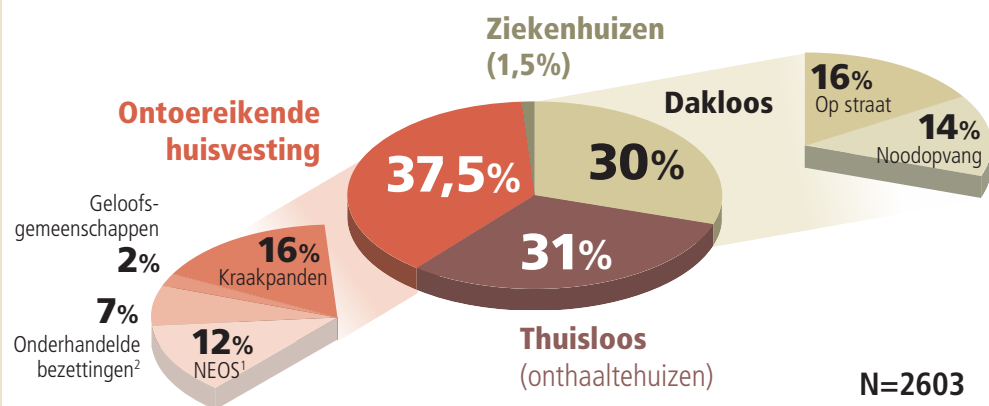
Dak- en thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Telling van 6 november 2014

Voornaamste resultaten

1 HOEVEEL?

→ **2603 mensen** werden geteld tijdens de nacht van 6 november 2014, waarvan **30% daklozen** (Ethos-categorie), **31% thuislozen** en **37,5% in ontoereikende huisvesting**. De **onthaaltehuizen** maken nog steeds de belangrijkste opvangvorm uit binnen de sector van de thuislozenzorg (**31%**).

16%
van de 2603 mensen die geteld werden, bevonden zich **op straat** de avond dat er geteld werd.

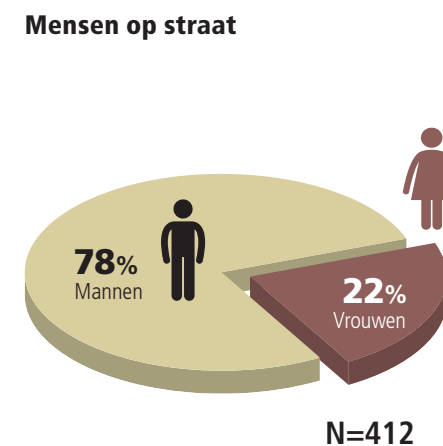
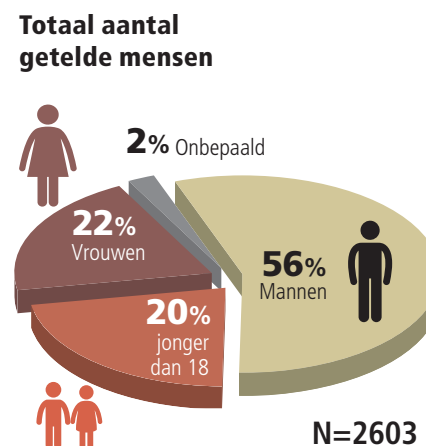
45%
van de 2603 mensen die geteld werden, waren opgevangen in **erkende diensten thuislozenzorg** (noodopvang, onthaaltehuizen).

35%
van de 2603 mensen die geteld werden, bevonden zich in **kraakpanden** (16%), in **onderhandelde bezettingen** (7%) of in **Niet Erkende Opvangstructuren** (12%).

1. Niet Erkende OpvangStructuren
2. Collectieve, participatieve woonvorm

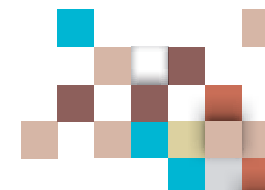
2 OPSPLITSING OP BASIS VAN GESLACHT

→ De resultaten van de telling van 2014 tonen dat **er in het algemeen meer mannen zijn (56%), voornamelijk op straat (78% vs 22% vrouwen)**

3 GEOGRAFISCHE SPREIDING

→ Wat de geografische spreiding betreft, **blijven de 3 stations, het centrum en de vijfhoek** de plaatsen waar men het hoogste aantal mensen op straat heeft geteld (**respectievelijk 32%, 14% en 28%**). Vergeleken met 2008 (54%) en 2010 (55%) noteren we een daling van de aanwezigheid van daklozen in de stations. Waarschijnlijk is dit te wijten aan aanpassingen in de openbare ruimte.

Dak- en thuislozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

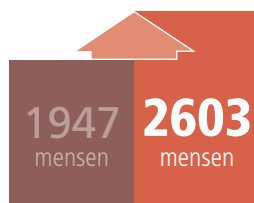
Telling van 6 november 2014

4 EVOLUTIE 2010-2014

- Sinds 2010, is het aantal daklozen in het Brussels gewest met 33% gestegen, met name:
- in kraakpanden (+322%),
 - in Niet Erkende OpvangStructuren (NEOS, +67%),
 - in de noodopvang (+30%)
 - op straat (+25%).

Dak- en thuislozen

+33%

5 AANVULLENDE GEGEVENS

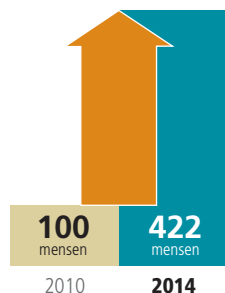
→ we beschikken dit jaar over aanvullende gegevens betreffende huisvesting in **transit**⁵- en **begeleid**⁶ wonen. Deze werden echter niet geïntegreerd in de globale resultaten. Enkele cijfers: **713** mensen verbleven in begeleid wonen, aalleenstaand of met een gezin (604 in 2010). Ongeveer 48% van de begeleidingen gebeuren in privéwoningen. Wat de transitwoningen betreft, noteren we sinds 2010 een **sterke stijging** van het aantal mensen in dit type huisvesting: **190 in 2010, 536 in 2014.**

Conclusie

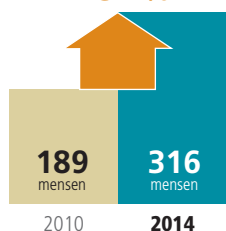
In een context van economische crisis nodigen deze cijfers uit om na te denken in termen van preventie en om beleidsmaatregelen beter te oriënteren naar huisvesting van kwetsbare doelgroepen. Voorts zijn de resultaten eveneens een krachtig signaal dat aantoont dat de opvangcapaciteiten of begeleide woonvormen te gering blijven tegenover de groeiende vraag. Het is dringend tijd om maatregelen te treffen die het mogelijk maken om de opvangcentra te ontlasten en hen toe te laten verder kwalitatief werk te leveren.

Kraakpanden³

+322%

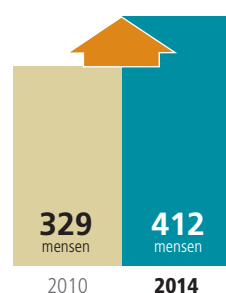

NEOS⁴
+67%

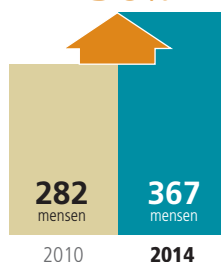
Op straat

+25%

Noodopvang

+30%

3. Opgelet: dit jaar was er meer en gedetailleerde informatie beschikbaar over de kraakpanden en de NEOS, wat de stijging gedeeltelijk verklaart.
 4. Het gaat om opvangstructuren die niet erkend, niet betoelaagd en niet gecontroleerd worden door de overheid. Ze bieden opvang aan verschillende doelgroepen die nergens anders toegang vinden, onder meer omwille van het feit dat erkende opvangstructuren permanent volzet zijn.

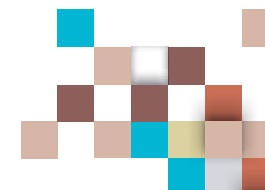
5. **Transitwoning**: woning (met of zonder begeleiding) die tijdelijk ter beschikking gesteld wordt van huishoudens die in bestaansonzekerheid verkeren of die ten gevolge van overmacht zonder woning komen te staan.
 6. **Begeleid wonen**: begeleiding op maat van alleenstaanden, koppels of gezinnen in een woning (SVK, privéwoning) in functie van de behoeften (psychosociaal, budgettair, administratief, persoonlijk...) en dit zolang ze niet autonoom kunnen zijn.

Voor meer informatie, kan u contact opnemen met het Steunpunt:

Tel. +32 (0)2 880 88 89 of info@lastrada.brussels

Gelieve deze publicatie als volgt te vermelden:

'Dak- en thuislozentelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – 6 november 2014 – Steunpunt thuislozenzorg Brussel – la Strada'

ETHOS – Europese typologie over thuisloosheid en sociale uitsluiting op vlak van wonen

Thuisloosheid is één van de grote sociale problemen waar de Europese Unie met haar strategie voor sociale bescherming en inclusie 'werk van wil maken. Het voorkomen van thuisloosheid of de herhuisvesting van thuislozen kan enkel als we een begrip hebben van de trajecten die thuislozen gaan en de processen die tot thuisloosheid leiden. We hebben dus een breed begrip van thuisloosheid nodig. FEANTSA (Europese Federatie van Organisaties die met thuisloze mensen werken) heeft een typologie van thuisloosheid en sociale uitsluiting op vlak van huisvesting ontwikkeld, genaamd ETHOS. De Ethos typologie gaat er van uit dat een 'thuis' op drie conceptuele domeinen bestaat, en de afwezigheid hiervan betekent dus thuisloosheid. Een (thuis hebben betekent: een voldoende huisvesting (of ruimte) hebben voor een

persoon en zijn/haar gezin die hun eigen is (het fysieke domein); de mogelijkheid hebben hier hun privacy te bewaken maar ook sociale relaties uit te bouwen (het sociale domein) en een wettelijke aansprakelijkheid kunnen maken op deze ruimte (het wettelijke domein). Dit leidt tot de vier hoofdcategorieën: dakloosheid, thuisloosheid, onzekere huisvesting en onvoldoende huisvesting, die allemaal begrepen kunnen worden als het niet hebben van een (thuis). ETHOS classificeert dus mensen die thuisloos zijn volgens hun operationele categorieën die voor beleidsdoelinden kunnen gebruikt worden, bijvoorbeeld om thuisloosheid te kwantificeren en in beeld te brengen, en dus om beleidsmaatregelen te nemen en daarna te evalueren.

Operationale categorie	Leefsituatie	Definitie
1 In openbare ruimte leven (geen vaste verblijfplaats)	1.1 Openbare ruimte of open lucht	Leven op de straat en in openbare ruimte, zonder vaste verblijfplaats.
	2 Mensen in nachtopvang	Mensen zonder vaste verblijfplaats die gebruik maken van de nachtopvang, laagdrempelige opvang, korte duur
3 Mensen in opvang voor thuislozen	3.1 Opvangcentrum halflange termijn	Opvang voor kortdurend verblijf
	3.2 Tijdelijke huisvesting	Tijdelijke huisvesting (geen vastgestelde tijdslimiet)
	3.3 Huisvesting als overbruggingsperiode	Tijdelijke huisvesting (vastgestelde overbruggingsperiode) bv. OCMW
4 Mensen in vrouwenopvang	4.1 Vluchthuizen 4.2 Vrouwenopvang	Opvang voor vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld
5 Mensen in opvang voor asielzoekers en immigranten	5.1 Asielzoekerscentrum	Gesloten asielcentra of tijdelijke opvang door hun verblijfsstatus
6 Mensen die binnenkort uit een instelling komen	6.1 Penitentiaire inrichting	Geen huisvesting beschikbaar vóór vrijlating
	6.2 Medische instellingen (inclusief afkickcentra, psychiatrische ziekehuzen)	Geen huisvesting beschikbaar vóór vrijlating
	6.3 Jeugdinstellingen	Blijven langer door gebreken aan huisvesting
7 Begeleid wonen	7.1 Zorgwonen voor oudere daklozen 7.2 Begeleid wonen voor mensen die dakloos zijn geweest	Begeleid wonen voor ouderen in groepswoning Begeleid wonen voor individuen
8 Mensen zonder een huurcontract	8.1 Tijdelijk bij familie of vrienden	Leven in tijdelijk conventionele huisvesting bij familie of vrienden (niet uit vrije keuze)
	8.2 Zonder formeel huurcontract	Gebruiken van een woning zonder formeel huurcontract (niet kraken)
	8.3 Illegale bezetting van terrein	Bezetten van terrein zonder wettelijke rechten
9 Mensen die uit hun huis worden gezet	9.1 Uitgevoerd dwangbevel (huurhuis)	Wanneer procedures voor uithuiszetting in gang gezet zijn
	9.2 Terugnname bevel (koophuis)	Wanneer de hypotheekverstrekker het huis in beslag mag nemen wegens niet aflossing woningkrediet
10 Mensen die leven onder dreiging van huiselijk/familiaal geweld	10.1 Gemeld bij politie	Wanneer de politie actie onderneemt om veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld te garanderen
11 Mensen in tijdelijke / niet conventionele woningen	11.1 Camper / caravan	Niet bedoeld als standaard woonplaats (bv. Roma, zigeuners, woonwagbewoners, campingbewoners)
	11.2 Niet conventionele woonruimte	Tijdelijke schuilplaats (kraken)
	11.3 Tijdelijke aard	Illegale bezetting van een terrein/gebouw (kraken)
12 Mensen in ongeschikte huisvesting	12.1 Woning ongeschikt voor bewoning	Woonruimte die ongeschikt is verklaard voor bewoning
13 Mensen die wonen in een extreem overbevolkt gebouw	13.1 Hoogste nationale norm van overbevolking	Bepaald als het overschrijden van de nationale of regionale dichtheidsnorm voor oppervlakte of bruikbare kamers, huiskamerkeij

FEANTSA

European Federation of National Associations Working with the Homeless AISBL
Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abris AISBL

194, Chaussée de Louvain ■ 1210 Brussels ■ Belgium ■ Tel.: + 32 2 538 66 69 ■ Fax: +32 2 539 41 74 ■ ethos@feantsa.org ■ www.feantsa.org

BE(NL)

FEANTSA is supported financially by the European Commission. The views expressed herein are those of the author(s) and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained herein.

